

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ VE OKUL YÖNETİMİ

Yrd. Doç.Dr. Pelin TAŞKIN

BU DERSTE NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- Eğitim Kavramı
- Eğitim sözcüğünün kökeni
- Eğitimin anlamı

KAYNAK KİTAP:

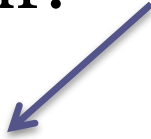
**Ray Billington (2011) Felsefeyi Yaşamak.2.
Baskı. Ayrıntı Yayınevi.**

EĞİTİM

A decorative graphic element consisting of a solid teal horizontal bar that spans the width of the page. Below this bar, on the right side, there are several horizontal lines of varying lengths and colors, including teal and white, creating a layered, modern look.

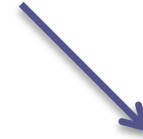
Eğitim Sözcüğünün Etimolojisi

«*Education*» sözcüğü Latince bir kökten türemiştir.

Educare

Öğreneni özel bir beceriyle donatmak için
«talim ettirmek»

Educere

«Dışarı ya da ileri götürmek»

anlamına gelir.

Educare

"*Educare*" sözcüğü, öğreneni özel bir beceri ile donatmak için talim ettirmek anlamına gelir.

Bu beceri ne olabilir?

Bu beceri özel bir iş ya da meslekle bağlantılıdır.

Educare

Bu yorumun eğitim açısından iki önemli uzantısı vardır:

I.

- Eğitim programı ağırlıklı olarak toplumun ya da devletin ekonomik ya da sosyal ihtiyaçlarına göre belirlenir.
- En fazla iş imkanı olan alanlardaki becerilere önem verilir.
- Eğitime tabi tutulanlar, devletin hizmetlileri olarak algılanır.

Educare

Bu yorumun eğitim açısından iki önemli uzantısı vardır:

II.

Eğitime *educare* yaklaşımı öğrencileri
halihazırda *mevcut sisteme* alıştırmayı
tasarlayan bir yaklaşımdır

Educare

Bu eğitim anlayışı bireyi,

- Devletin sadık bir yurttaşı,
- Piyasanın beğenisi yüksek tüketicisi,
- Üretimin yüksek nitelikli işgücü unsuru haline getirmektedir.

Educare

Böyle bir eğitimde, eğitimin nicel boyutu söz konusudur ve insanın neyi, ne kadar bildiği ve uzmanlığın derecesi önemlidir.

Educere

Dışarı ya da ileri götürmek anlamındaki educere'ye göre yürütülen eğitim ise, yetkinleştiren, öğrencilerin dünyayı keşfedebilmesinin yanında kendini de tanıyabilmesini de sağlayan, özel bir amaçla değil tamamen kendine atfedilen değer sebebiyle fikirlerinin izlenmesini ve becerilerinin gelişmesini sağlayan bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir.

Educere

Böyle bir eğitimle,
**kendini çok yönlü ve özgür bir
biçimde geliştirmesi,**
yapma becerinde değil, olma
becerilerinde mükemmelleştirme
aranmaktadır.

Educere

Educere anlayışının benimsenmesinin sonucunda eğitimin temel amacı belirli alanlarda uzmanlar yetiştirilmesi değil, bireylere kişisel özerklik kazandırılması olacaktır.

Educere

Görevleriyle ilgili bu yaklaşımı benimsemiş öğretmenin rolü pedagoğtan çok bir kaynak, bilgi verenden çok keşif sürecindeki bir teşvikçi, bir "söyleyen"den çok bir "söyleten"dir.

Görsel kaynağı: <http://www.nea.org/grants/teacherday.html>

SORULAR

Soru 1: Bir kişinin eğitiminin sonuna ulaşmış olduğunu farz edebileceğimiz bir zaman var mıdır?

SORULAR

Soru 2) Mühendislik eğitimi almış birçok insan bir fabrikaya, adına eklenmiş etkileyici vasıflarla girmelerine rağmen NEDEN o endüstride kaçınılmaz olan değişim sürecine uyum göstermede aciz kalırlar?

SORULAR

Eğer eğitim, "öğrenilen unutulurken akılda kalanlar" ise bir kişinin eğitim düzeyini, ekonomik ya da başka bir nedenle belli bir biçimde davranma zorunda kalmadığı saatlerde yaptıkları gösterir.

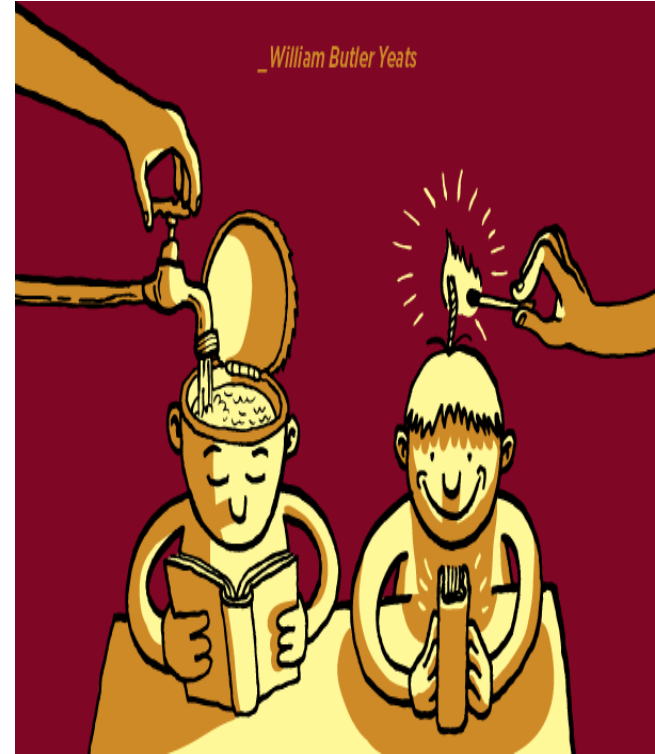
SORU 3:

BU HAFTASONUNUZU NASIL GEÇİRDİNİZ? GELECEK HAFTASONU İÇİN NELER PLANLIYORSUNUZ?

SORULAR

Soru 4:Matematik ve fizik öğrenilmeye değer konular olurken; İngiliz Edebiyatı, güzel sanatlar, sosyoloji gibi konular, ilginç olabilmekle birlikte, öncelikler listesinin alt sıralarında yer alır. **NEDEN?**

SORULAR

Soru 5: Bir kişinin bir sürü evi ve otomobil filosu olabilir, ama o kişi eğitim açısından cahil kalabilir mi?

Kişi kolunun uzandığı bütün okulları bitirmiş, ama yine de darkafalı kalmış olabilir mi?

Kişi Concorde'u dünyanın her yerine uçurabilir, ama hala ırkçı kalabilir mi?

Kişi organ nakli yapabilir, ama yine de cinsiyet ayrımcısı kalabilir mi?

Kişi çevrenin korunmasında bir uzman olabilir, ama hala türdeşi olduğu insanoğlundan nefret edebilir mi?

Kişi bir çok dili akıcı bir biçimde konuşabilir, ama bu dillerden herhangi biriyle söyleyebileceği dişe dokunur bir görüşü olmayabilir mi?

NEDEN?

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Otorite sözcüğünün (Latince «auctoritas), kökeni «author» (auctor) sözcüğüdür.

Bir author başkalarının tepki verdiği bir öncü, bir kaynak, fikirlerin, imgelerin ve karakterlerin sunucusudur.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Öğretmen genel olarak otorite sahibi bir kişi ya da eğer otoritesi yoksa, edinmesi gereken kişi-olarak görülür.

Bu otorite neye dayanır ve bunun educare/educere ikiliğiyle ne ilişkisi vardır?

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Gelenek:

Belli bir sosyal mevkiden ve belli mesleklerden insanlar geleneksel olarak otorite saygısı görmüşlerdir:

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Gelenek:

Muhasebeci, borsacı ve hatta emlakçı, artık öğretmenden daha büyük bir saygı görebilmektedir. NEDEN?

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Fiziksel Otorite

Fiziksel otorite tiranın, ordularını kontrol eden diktatörün, elinde silah olan hava korsanının, bir çocuğu kaçıırarak hayatı üzerinde söz sahibi haline gelen bir kişinin otoritesidir.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Karizmatik Otorite

Karizma, bir kişiye başkalarının dikkatini çekme gücü verir ve belki de onların karizmatik kişiye gıpta etmelerine neden olur.

Karizması olan kişi, bir grup içinde sivrilir, başkalarının etkili olamadığı yerlerde etki uyandırır.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Karizmatik Otorite

Karizma öğretilemez, satın alınamaz ve öğrenilemez; bu konuda genel bir diploma ya da yüksek lisans diploması yoktur. Eğer bir kişinin karizması varsa vardır, yoksa da yoktur.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Temsil Otoritesi

Temsil otoritesi, *de jure* otoritedir; yani bir kişinin kişilik özellikleri yüzünden değil, bulunduğu konum gereği sahip olduğu otoritedir.

Bu tip otoritenin en iyi örneği polistir.

De jure otorite sahibi pek çok kişinin işgal ettiği mevkiden bağımsız olarak doğal otoritesi (*de facto* otoritesi) olabilir.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Temsil Otoritesi

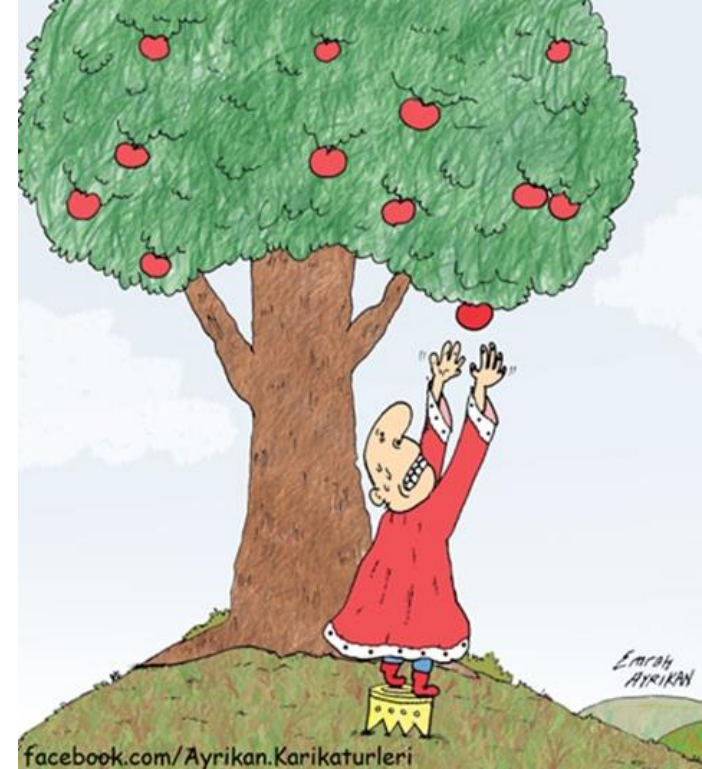
Eğitim Bakanlığı tarafından resmen tanınması, bir öğretmene ne kadar otorite sağlar?

Bu tanınma ona sınıfa girme hakkı verir, ama herhangi bir öğrencinin başlarına verilen öğretmenin yalnızca gerekli vasıfları taşıyan bir kişi olarak bunu yapmaya yetkili olması nedeniyle derslere asılacağı kuşkuludur.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Temsil Otoritesi

De facto otorite, otomatik olarak de jure otoriteden kaynaklanmaz;
bu türden otorite ihsan edilmez, kazanılmak zorundadır.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Akademik Otorite

«Eğer biliyorsan öğretebilirsin»

bu önerme doğru olsaydı öğretmenlik eğitimi gereksiz kalırdı.

Ancak herhangi bir mesleğin eğitimini görmüş kişinin, görmemiş kişilere oranla başarılı olma şansı daha yüksektir.

Akademik otorite, bir kişinin başkalarının önünde ahkam kesmesini sağlayacaktır, ama bu öğrenme denen şeyin gerçekleşeceğinin garantisi değildir.

Ve bir şey öğrenilmedikçe, hiçbir şey öğretilemez.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Akademik Otorite

Akademik uzmanlığı yetersiz olan bir öğretmenin öğrencilerinin karşısında terleyeceği kabul edilebilir, ama bu, otomatik olarak uzmanlık sahibi olan birinin sınıfta ya da amfide yapması gerekeni, yani öğrencilerin öğrenme sürecinde gelişme kaydetmelerine yardımcı olmayı ya da onları yetkinleştirmeyi başaracağı anlamına gelmez. Öğretmenin otoritesi basitçe bir bilgi deposu olmaktan başka şeylere dayanır.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Ahlaki Otorite

Bu bir öğretmenin otoritesini, asıl olarak eğitim faaliyetine karşı takınacağı ahlaki tutumu ile kurmasıdır. Ahlaki otoritenin iki niteliği merkezi önem taşır:

I) Öğretmen işine yaklaşımının genel doğası gereği, hem kendisinin, hem de öğrencisinin yürüttüğü faaliyetin içkin olarak değerli olduğuna işaret eder.

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Ahlaki Otorite

II) Bir öğretmenin ahlaki otoritesinin ikinci niteliği «bu sınavda çıkabilir» kolayına kaçmadan, öğrencileri çalışmaya şevklendirme yetisidir.

(Educere, bir bütün olarak eğitimin öğretme değil, kavrama meselesi olduğunu gösterir.)

ÖĞRETMENİN OTORİTESİ

Otorite konusunu bitirirken...

Bu yüzden iyi öğretmenlik, bu konuya ilişkin bilgiden öte şeyler gerektirir; bu bilgiye, öğretilenlere duyulan sempati de eklenmelidir ve onların da öğretmen kadar, eğitim sürecinde hakları olduğu unutulmamalıdır.

Eğitimin İşlevleri

KAYNAKLAR:

Bilhan S. (1991). *Eğitim Felsefesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Fidan N., Erden M. (1998). *Eğitime Giriş*, İstanbul:Alkan Yayınları.

Karakütük K. (2011). Eğitim Ekonomik Temelleri, Sönmez V. (Editör), *Eğitim Bilimine Giriş*, s.151-185.

Şirin H. (2008). *Eğitimin Siyasal İşlevleri ve Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütlerinin Bu İşlevlere İlişkin Görüşlerinin Analizi*, yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Uras M. (2002). *Eğitimin Toplumsal Temelleri*, E. Toprakçı (Editör), *Eğitim Üzerine*, Ütopya Yayınevi: Ankara, (s.190-241).

Eğitimin,

- toplumsal,
- siyasal,
- ekonomik işlevleri ile
- bireyi geliştirme görevi incelenecektir.

Eğitimin Toplumsal İşlevleri

- Eğitimin toplumsal işlevi ile kastedilen, eğitimin bireyin toplumsallaşmasına katkıda bulunmasıdır.
- Toplumsallaşma bireyin toplumun etkin bir üyesi haline gelmesidir.
- Bireyin toplumdaki üyelerle birlikte yaşaması ve toplum değerlerini benimsemesi, toplumsal hayatın kurallarına uyması ve toplum içindeki rollerini yerine getirebilmesi toplumsallaşması ile mümkündür.

Eğitimin Toplumsal İşlevleri

Bu toplumsal işlevlerden ilki
"toplumun kültürünü aktarma"
işlevidir.

Okul, toplumsal kurumlar arasından bireylerin sosyalleşmelerine informel eğitim yoluyla değil, planlı, programlı ve amaçlı diğer bir deyişle formel eğitim yoluyla katkıda bulunup, bireyleri hayata sosyal bir ortamda yaşamaya hazırlaması bakımından sıyrılmaktadır.

Eğitimin Toplumsal İşlevleri

Eğitimin ikinci toplumsal işlevi, "**toplum kültürünü değiştirme**"dir.

Toplumsal bütünlüğün korunmasında kültürün aktarılmasının önemi kadar, mevcut kültürün gelişmesi ve o toplumun üyelerinin ihtiyaçlarını daha iyi karşılar hale gelmesinin de önemi bulunmaktadır.

Eğitimin Toplumsal İşlevleri

Eğitimin üçüncü toplumsal işlevi, "**toplumsallaştırma**"dır.

Çocukların toplumsal varlıklar olarak ve belli bir toplumun üyeleri olarak gelişmeleri için gerekli olan beceri, norm ve değerleri elde etme süreci ifade edilmektedir.

Eğitimin Toplumsal İşlevleri

Eğitimin dördüncü toplumsal işlevi, "**toplumsal olarak yeniden üretim**"dir. Bireyler ve aileler topluma sadece yeni bireyler kazandırmazlar; aynı zamanda hem yeni bireye toplumun kültürünü kazandırırılar hem de toplumsal yapıya süreklilik kazandırırılar.

Eğitimin Siyasal İşlevleri

Siyasetin işlevleri arasında, eğitimin bir yeri olduğu gibi, eğitimin işlevleri arasında siyaset bulunmaktadır.

Bu durum, eğitim ve siyaset arasında s¼rekli bir etkileşim oluşunda g¼r¼lmektedir.

Ç¼nk¼ eğitimin geliştirdiği d¼nya g¼r¼ř¼n¼n siyaseti etkilemesinin yanı sıra siyasi g¼r¼řler de az veya çok eğitime yansiyabilmektedir.

Eğitimin Ekonomik İşlevleri

Ekonomi, insanların sonsuz ihtiyaçlarının kıt kaynaklarla karşılanamaması nedeniyle kaynakların verimli kullanımı ve sahip olunan mevcut kaynakların arttırılmasına yöneliktir.

Kaynakların verimli kullanılabilmesi ve arttırılması bireylere belirli davranışların kazandırılması ile mümkün olabilecektir.

Bu kazanım eğitim yoluyla yapılır.

TEŞEKKÜRLER